

[Niels Westerby.]

der gælder for byerhvervene — at give landbruget større frihed til at finde de rigtige brugsstørrelser og give den enkelte landmand mulighed for at finde den rigtige brugsform og landbrugsform. Jeg tror, vi skal være meget forsigtige med til en vis grad, at lægge landbruget som det eneste erhverv i en spændetrøje, en spændetrøje, som vi ikke kender inden for andre erhverv.

Jeg tror også, vi må erkende, at det høje ting er bag efter udviklingen, når vi ser på, hvordan det foregår. I 1962 gik man længere med hensyn til, hvor store brugsstørrelserne måtte være. Nu står vi her ganske få år efter og går et godt stykke videre. Det er sagt i lovforslaget, at loven skal revideres i 1969-70. Jeg tror, at man, når man kommer til den tid, vil komme til at beklage, at man ikke gik længere i dag. Man vil i 1969-70 komme til at sande, at man også på det tidspunkt har været bag efter udviklingen, og at det høje ting, der burde gå foran i udviklingen og pege på et perspektiv i fremtiden, faktisk er kommet til at ligge bag efter udviklingen og hæmme den.

Jeg må beklage, at man har fremsat et lovforslag, hvor man har sat en øvre sammenlægningsgrænse på 45 ha, og desuden har fastsat, at der under visse omstændigheder kan gives dispensation, så at man kan gå op til 75 ha; det forekommer mig ikke at være godt. Jeg tror, at alle i det høje ting er enige om, at det ikke er hensigtsmæssigt med for megen administration, og jeg mener, at de, der er tilhængere af — og det er jo det store flertal, og det er man jo bl. a. på grundlag af det arbejde, der har været gjort i landbokommissionen — at sætte den øvre grænse til 75 ha, uden skade kunne gøre det uden at have en fase fra 45 ha til 75 ha, hvor der skal gives dispensationer. På den måde ville man slippe af med nogen administration, ikke megen, men nogen, men man giver også landbrugets udøvere en større sikkerhed i vurderingen af, hvad de kan, og hvad de

ikke kan. Den enkelte landmand er i dag afhængig af sin fornemmelse af, hvad han kan få dispensation til; hvis der sættes en klar øvre grænse ved 75 ha, ved han præcis, hvad han kan, og hvad han ikke kan.

Er man nu sikker på i det høje ting, at dette at sætte en øvre grænse på 75 ha er rigtigt? Bør ledetråden ikke først og fremmest for landbruget som for andre erhverv være, at effektiviteten sættes i højsædet dels af samfundsmæssige hensyn, men også af hensyn til landbrugets udøvere? For landbrugets udøvere er jo mindre tjent med end nogen andre at komme til at sidde under forhold, hvor de ikke kan få et tilstrækkeligt udkomme. Er det ikke sådan, at man kommer til at fremtvinge en udvikling, hvor man vil investere i landbrug op til den øvre grænse, men at det er den brugsstørrelse, der ligger lige op ad den øvre grænse, der viser sig at være uhensigtsmæssig? Sådan vil det kunne komme til at gå. Hvis man forestiller sig, at nogen ikke kan få dispensation, så investeres der op til 45 ha, men det kunne jo være, at netop brugsstørrelsen 45 ha — eller ca. 90 tdr. land — ikke er særlig god. Eller forestiller man sig, hvis der investeres op til de 75 ha eller ca. 150 tdr. land, at dette netop kan være en dårlig brugsstørrelse? Det kan jo godt være det. Men så kommer man netop til at fremkalde en dårlig brugsstørrelse igennem denne lovgivning, og netop derved kommer man til at fremkalde en række fejlinvesteringer, som vi senere kommer til at slæbe rundt med, og som vil bidrage til, at både landbruget og den samlede landbrugsproduktion ikke bliver så effektiv, som det er ønskeligt.

Jeg tror derfor, udvalget alvorligt bør overveje i hvert fald at sætte grænsen på 75 ha højere, men jeg tror også, at man alvorligt bør overveje, om man ikke helt skulle nå derhen, at der bør gælde fri sammenlægningsret, at der ikke skal være denne spændetrøje for landbruget og den enkelte mands landbrugsudøvelse.

Jeg er enig med dem, der siger, at man skal jo også passe på, at den store bykapital